

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση Απόφασης του Συμβουλίου για τη θέσπιση του ειδικού προγράμματος “πρόληψη ετοιμότητα και διαχείριση των συνεπειών της τρομοκρατίας”, για την περίοδο 2007-2013 – Γενικό πρόγραμμα “Ασφάλεια και προστασία των ελευθεριών”»

COM(2005) 124 τελικό — 2005/0034 (CNS)

(2006/C 65/13)

Στις 25 Ιουλίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Νοεμβρίου 2005 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. CABRA DE LUNA.

Κατά την 422^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 14^{ης} και 15^{ης} Δεκεμβρίου 2005 (συνεδρίαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2005), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 126 ψήφους υπέρ και 10 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1 Η Επιτροπή ανακοινώνει στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την πρότασή της για Απόφαση του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος-πλαίσιο «Ασφάλεια και προστασία των ελευθεριών», το οποίο συνίσταται σε δύο μηχανισμούς: ένα ειδικό πρόγραμμα «πρόληψη, ετοιμότητα και διαχείριση των συνεπειών της τρομοκρατίας», και ένα δεύτερο, «πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας», και τα δύο για την περίοδο 2007-2013. Και τα δύο ειδικά προγράμματα ανταποκρίνονται στην πρόθεση της Επιτροπής να υποστηρίξει την ανάπτυξη του χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, βάσει των δημοσιονομικών προοπτικών 2007-2013, διευρύνοντας τον ορισμό σε «Ιθαγένεια, Ελευθερία, Ασφάλεια και Δικαιοσύνη», και συνεπώς εντάσσοντας την παραδοσιακή έννοια των όρων «Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις» (JAI) σε ένα ευρύτερο πλαίσιο που ενσωματώνει και την ιθαγένεια, σύμφωνα με τις νέες τοποθετήσεις των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την Ασφάλεια των ανθρώπων και Μια ευρύτερη έννοια της ασφάλειας ⁽¹⁾. Η καινοτομία αυτή λεπτομέρεια έχει ύψιστη σημασία και αντιπροσωπεύει σημαντική πρόοδο προς την κατεύθυνση μιας έννοιας της ασφάλειας με την οποία θα συμφωνούν όλοι οι παράγοντες της κοινωνίας. Η προστιθέμενη αξία του προγράμματος-πλαίσιο έγκειται στην ευρωπαϊκή του διάσταση, γεγονός που του επιτρέπει τη δημιουργία συνεργιών μεταξύ του ευρωπαϊκού και του εθνικού πεδίου δράσης.

1.2 Η Επιτροπή δηλώνει ότι, στον ευρωπαϊκό χώρο, τα στοιχεία «Ιθαγένεια, Ελευθερία, Ασφάλεια και Δικαιοσύνη» πρέπει να αναπτύσσονται παράλληλα και με ίση ένταση, εξασφαλίζοντας μια ισορροπία μεταξύ των αρχών της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου. Η Ένωση αυξάνει σταδιακά τις δράσεις της στο πεδίο αυτό: αρχίζοντας με το Σχέδιο Δράσης της Βιέννης ⁽²⁾, και ακολουθώντας τις κατευθύνσεις δράσης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε του 1999, η Ένωση διάρθρωσε προοδευτικά μηχανισμούς νομοθετικής υφής και προγράμματα χρηματοδοτικής στήριξης. Επιπλέον, οι προαναφερθείσες κατευθύνσεις δράσης διασαφηνίστηκαν στη Συνθήκη της Ένωσης και στο Πρόγραμμα της Χάγης, που θεοπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Νοεμβρίου του 2004. Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας και το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της

τρομοκρατίας σηματοδοτούν επίσης τις κατευθύνσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο χώρο της Ένωσης.

1.3 Όσον αφορά τη διασφάλιση και διαφύλαξη των ελευθεριών σε σχέση με τις πολιτικές που έχουν προταθεί και υιοθετηθεί στην Ε.Ε., είναι αναγκαίο να υπάρξει μεγαλύτερη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Δικαστηρίου του Λουξεμβούργου σε όλα αυτά τα θέματα.

1.4 Μέχρι σήμερα, ωστόσο, η δράση της Ένωσης όσον αφορά την ανάπτυξη του χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης επικεντρώθηκε στο νομοθετικό επίπεδο, με σχετικά χαμηλή χρηματοδότηση, γι' αυτό και τώρα οι προσπάθειες της Ένωσης πρέπει πλέον να επικεντρωθούν στις επιχειρησιακές πτυχές, ειδικότερα σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ως μιας εκδήλωσης εγκληματικότητας ιδιαίτερα δόλιας, που απαιτεί επείγουσα δράση ⁽³⁾.

1.5 Η τρομοκρατία, ως εκδήλωση εγκληματικότητας, συνιστά μια από τις μεγαλύτερες απειλές που αντιμετωπίζουν σήμερα οι πολίτες. Η βάση του σκεπτικού του προγράμματος-πλαίσιο είναι ότι οι εγκληματικές ενέργειες απειλούν τις ατομικές ελευθερίες και δικαιώματα, τις δημοκρατικές κοινωνίες και το κράτος δικαίου, και επομένως η ελευθερία είναι δυνατή μόνο μέσα σε ένα πλαίσιο ασφάλειας και έννομων εγγυήσεων. Οι δημόσιοι οργανισμοί και η κοινωνία των πολιτών πρέπει να αποκτήσουν ικανότητα ανταπόκρισης στον αυξανόμενο ρυθμό τελειοποίησης των μεθόδων των τρομοκρατών και των εγκληματιών που δρουν οργανωμένα σε διεθνές επίπεδο, γι' αυτό και θα είναι δυνατή η συγχρηματοδότηση διμερών και εθνικών σχεδίων, προκειμένου να προωθηθεί η καινοτομία και να μεταφέρονται οι εμπειρίες που αποκομίζονται στο διεθνικό επίπεδο ή στο επίπεδο της ΕΕ.

1.6 Το οργανωμένο έγκλημα αντιπροσωπεύει σημαντική απειλή για την ΕΕ. Σύμφωνα με την Ευροπόλ, οι μισές περίπου από τις ομάδες οργανωμένου εγκλήματος της Ένωσης απαρτίζονται από πολίτες των κρατών μελών, και πολλές από αυτές έχουν διασυνδέσεις με χώρες εκτός της Ένωσης που σχετίζονται με ποικίλα αδικήματα, όπως για παράδειγμα η διακίνηση ναρκωτικών, η παράνομη μετανάστευση και η εμπορία ανθρώπων, το οικονομικό έγκλημα, το λαθρεμπόριο και διαφόρων ειδών αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας.

⁽¹⁾ Έκθεση των Ηνωμένων Εθνών *Human Security Now*. <http://www.humansecurity-chs.org>

⁽²⁾ ΕΕ C 19 της 23.01.1999, σ. 1.

⁽³⁾ <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=publar2004#INTRODUCTION>

1.7 Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος δεν πρέπει να θέτει υπο αμφισβήτηση, αλλά αντίθετα να διαφυλάσσει, τις ατομικές ελευθερίες και το κράτος δικαίου. Το δημοκρατικό σύνταγμα, η εξέλιξη της έννοιας των ατομικών ελευθεριών και το τεκμήριο της αθωότητας δεν μπορούν να πάσουν να ισχύουν, και δεν πρέπει να τίθενται υπό αμφισβήτηση από τις πολιτικές για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος.

1.8 Το γεγονός ότι η διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ αυτών των ομάδων αυξάνεται είναι ανησυχητικό, όχι μόνο επειδή τους παρέχει περισσότερες ευκαιρίες διάπραξης αξιόποινων πράξεων, αλλά και επειδή δυσχεραίνει τη δράση των αστυνομικών και δικαστικών σωμάτων. Δεν μπορεί να καταπολεμηθεί το διασυνοριακό έγκλημα εάν οι αστυνομικές δυνάμεις δεν μπορούν να εξέλθουν από τα σύνορα των αντίστοιχων κρατών τους. Οι δράστες του οργανωμένου εγκλήματος εκμεταλλεύονται την αδυναμία αυτή διαμενώντας σε διαφορετικά κράτη μέλη από εκείνα όπου δρουν. Η ελευθερία διακίνησης αγαθών, προσώπων, κεφαλαίων και υπηρεσιών είχε πολλές θετικές πτυχές, το οργανωμένο έγκλημα όμως κατόρθωσε να επωφεληθεί από τις ελευθερίες που αυτή προσέφερε και από την ευελιξία ενός νομικού χώρου ακατάλληλου για την αναχαίτιση της δράσης του.

1.9 Σήμερα, σύμφωνα με την Ευγοροί, υπάρχουν περίπου 3.000 ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που αναπτύσσουν δραστηριότητα στην επικράτεια της Ένωσης, και εντός των οποίων έχουν εντοπιστεί περίπου 30.000 άτομα. Οι αριθμοί αυτοί, που στηρίζονται σε στοιχεία που παρείχαν τα κράτη μέλη, είναι ενδεικτικοί και μόνον· η πραγματικότητα, όμως, παρέχει πολύ μεγαλύτερους αριθμούς. Το μέγεθος, η δομή, η οργάνωση και άλλα χαρακτηριστικά διαφέρουν, τόσο στο εσωτερικό των κρατών μελών όσο και μεταξύ αυτών. Οι οργανώσεις οργανωμένου εγκλήματος εντός της ΕΕ διαπράττουν κάθε είδους εγκληματικές ενέργειες, ειδικότερα δε διακίνηση ναρκωτικών, παράνομη μετανάστευση, παράνομη διακίνηση ανθρώπων, λαθρεμπόριο, κλοπές έργων τέχνης από μουσεία και εκκλησίες, φοροδιαφυγή και οικονομικά εγκλήματα.

1.10 Η ΕΟΚΕ έχει εκφράσει εκ των προτέρων την άποψή της σχετικά με το ζήτημα αυτό, μέσω της γνωμοδότησής της (*) για το «Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής — Η σχέση μεταξύ της διασφάλισης της εσωτερικής ασφάλειας και της τήρησης των διεθνών υποχρεώσεων και πράξεων περί προστασίας» (†). Μεταξύ των συμπερασμάτων της προαναφερθείσας γνωμοδότησης, μπορούν να υπογραμμιστούν τα εξής:

α) Η ΕΟΚΕ, ενώ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα μια συντονισμένη δράση κατά της τρομοκρατίας σε κοινοτικό επίπεδο και επικροτεί την ανοικτή μέθοδο συντονισμού που συνιστά η Επιτροπή, ζητεί να υπάρξει η μεγαλύτερη δυνατή σύνεση και διεξοδικός προβληματισμός για τις μεθόδους προληπτικής καταπολέμησης και καταστολής της τρομοκρατίας, πέραν από τη βαθιά και εύλογη συγκίνηση που προκάλεσαν οι φορικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, καθώς και άλλες τρομοκρατικές ενέργειες που διαπράττονται σε διάφορες χώρες, ευρωπαϊκές και μη.

β) Η ΕΟΚΕ, ενώ επαναβεβαιώνει ότι ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των διεθνών πράξεων προστασίας πρέπει να

υπερισχύει κάθε άλλης σκέψης, αντιλαμβάνεται ότι πρέπει να βελτιωθεί η κοινή πολιτική εσωτερικής ασφάλειας και καταπολέμησης της τρομοκρατίας, χωρίς ωστόσο να αμφισβητούνται οι αρχές και ο πολιτικός και ανθρωπιστικός ηθικός κώδικας που εξασφαλίζουν την αποτελεσματική προστασία των ανθρώπων και των αγαθών, και ότι για τον λόγο αυτό, πρέπει να εξευρεθεί μια ισορροπία μεταξύ των διαφορετικών απαιτήσεων που θέτει η υπεράσπιση των διαφορών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

2. Περίληψη της πρότασης της Επιτροπής

Η καλύτερη διαχείριση των κινδύνων για την ασφάλεια που απειλούν τους πολίτες της Ένωσης, με την εξασφάλιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών τους, μέσω:

- 1) της προώθησης και ανάπτυξης του συντονισμού, της συνεργασίας και της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ αστυνομικών σωμάτων, εθνικών αρχών και άλλων συναφών σωμάτων,
- 2) της ενθάρρυνσης, προώθησης και ανάπτυξης οριζόντιων μεθόδων και μέσων για τη χάραξη στρατηγικών καταπολέμησης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, όπως εταιρικές σχέσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, κώδικες συμπεριφοράς και ορθές πρακτικές, συγκριτικές στατιστικές, εγκληματολογικές τεχνικές, και
- 3) της ανταλλαγής πληροφοριών, γνώσεων και προτύπων για την προστασία κρίσιμων υποδομών και τη διαχείριση των συνεπειών της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, όσον αφορά την πολιτική προστασία, αλλά και την προστασία των θυμάτων τρομοκρατίας και την προστασία των μαρτύρων.

2.1 Προτεινόμενες μορφές δράσης

- Σχέδια ευρωπαϊκής εμβέλειας προωδούμενα και διαχειριζόμενα από την Επιτροπή, μηχανισμοί συντονισμού και δικτύα, μεταξύ άλλων, αναλυτικές δράσεις όπως μελέτες και δραστηριότητες που θα χρησιμεύσουν για τον προσδιορισμό λύσεων συνδεδεμένων με συγκεκριμένες πολιτικές, κατάρτιση, ανταλλαγή προσωπικού·
- Διεθνικά σχέδια προωδούμενα και διαχειριζόμενα από τουλάχιστον δύο κράτη μέλη (ή ένα κράτος μέλος και μία αιτούσα χώρα)·
- Εθνικά σχέδια με κράτη μέλη·
- Επιδοτήσεις σε μη κυβερνητικές οργανώσεις που αναπτύσσουν αποστολές ευρωπαϊκής κλίμακας.

2.2 Ειδικότερα θα υποστηριχθούν:

- Δράσεις σχετικές με την επιχειρησιακή συνεργασία και συντονισμό (ενίσχυση της δικτύωσης — σύνδεσμοι και σχέσεις, αμοιβαία εμπιστοσύνη και συνεννόηση, ανταλλαγή και διάδοση πληροφοριών, εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών)·
- Αναλυτικές δράσεις παρακολούθησης και αξιολόγησης·
- Ανάπτυξη και μεταφορά τεχνολογίας και μεθοδολογίας·
- Κατάρτιση, ανταλλαγή προσωπικού και εμπειρογνομόνων και
- Δραστηριότητες διάδοσης και γνώσης.

(*) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 24ης Απριλίου 2002 (μόνος εισηγητής: ο κ. RETUREAU — ΕΕ C 149 της 21/06/2002).

(†) Σχετικά με το Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής «Η σχέση μεταξύ της διασφάλισης της εσωτερικής ασφάλειας και της τήρησης των διεθνών υποχρεώσεων και πράξεων περί προστασίας» [COM(2001) 743 τελικό].

2.3 Τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας

Όσον αφορά την αρχή της επικουρικότητας, το πρόγραμμα-πλαίσιο δεν επιδιώκει να παρέμβει στους τομείς που καλύπτονται από προγράμματα τα οποία διαχειρίζονται οι εθνικές αρχές του εκάστοτε κράτους μέλους, αλλά επικεντρώνεται σε τομείς όπου μπορεί να δημιουργηθεί προστιθέμενη αξία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Από αυτή την άποψη, συμπληρώνει τα εθνικά προγράμματα και μεγιστοποιεί τις συνέργιες διμερών ή πολυμερών δράσεων.

Όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας, δίδονται όσο το δυνατόν πιο γενικοί ορισμοί και απλουστεύονται όσο το δυνατόν περισσότερο οι διοικητικές και οικονομικές απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται κατά την εφαρμογή του.

2.4 Απλούστευση και εξορθολογισμός

Επιχειρείται η απλούστευση της νομικής διάρθρωσης και της διαχείρισης των προτεινόμενων μηχανισμών, με τον εξορθολογισμό της χρηματοδότησης, την αύξηση της ευελιξίας κατά τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων δράσης και την αύξηση της διαφάνειας. Οι εν δυνάμει δικαιούχοι θα μπορούν να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους μέσω ενός τυποποιημένου συστήματος.

2.5 Προϋπολογισμός

Η πρόταση του προγράμματος-πλαίσιο διαθέτει συνολικό προϋπολογισμό 745 εκατομμυρίων ευρώ, εκ των οποίων τα 137,4 εκ. ευρώ αφορούν το μηχανισμό «Πρόληψη, ετοιμότητα και διαχείριση των συνεπειών της τρομοκρατίας» και τα 597,6 εκ. ευρώ το μηχανισμό «Πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας».

2.6 Μορφές παρέμβασης και μέθοδοι εφαρμογής

- Επιδότησεις μετά από πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων.
- Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών.

3. Γενικές παρατηρήσεις — Διαστάσεις του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας ως απειλών για την ευημερία των πολιτών στην ΕΕ

3.1 Σύμφωνα με την Europol, οι οργανώσεις οργανωμένου εγκλήματος επωφελούνται από την πολιτική και οικονομική αστάθεια στις χώρες εκτός της Ένωσης προκειμένου να διευκολύνουν τις παράνομες δραστηριότητές τους, ειδικότερα σε χώρες προέλευσης και διέλευσης. Μέσω της διαφθοράς και της υπόσχεσης για ένα καλύτερο μέλλον, ο κόσμος μπορεί να εμπλακεί σταδιακά στο έγκλημα, ενεργά ή παθητικά. Ο πλουτισμός αυτός μέσω του εγκλήματος θα διαιωνίσει ορισμένες από τις διαρθρωτικές ελλείψεις που διευκόλυναν τις αρχικές ευκαιρίες για την εγκληματική δράση, για παράδειγμα, καθυστερώντας την καθιέρωση δημοκρατικών ή οικονομικών μεταρρυθμίσεων.

3.2 Η τρομοκρατία, από την πλευρά της, προσβάλλει άμεσα την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τις πλέον στοιχειώδεις αρχές του διεθνούς δικαίου, αποτελεί άμεσα απειλή για όλα τα κράτη και όλους τους λαούς, μπορεί να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε στιγμή και σε οποιοδήποτε τόπο, και συνιστά άμεση επίθεση ενάντια στις βασικές αξίες των κοινωνιών που συναπαρτίζουν την ΕΕ και άλλους διεθνείς θεσμούς⁽⁶⁾: το κράτος δικαίου, την ασφάλεια των πολιτών, το σεβασμό και την ανεκτικότητα. Τα τρομοκρατικά εγκλήματα είναι εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, της δημοκρατίας και των

δικαιωμάτων του ανθρώπου· γεννούν μίσος και τρόμο και τροφοδοτούν τις διχόνοιες μεταξύ θρησκευτικών, ιδεολογικών και εθνικών ομάδων.

3.3 Το φαινόμενο αυτό μαστιίζει εδώ και δεκαετίες τους πολίτες ολόκληρου του κόσμου, δεδομένου ότι οι πόλεις όλων των ηπείρων είναι σημεία του παγκόσμιου γεωγραφικού χάρτη που σηματοδεύτηκαν από διαφορετικής εμβέλειας επιθέσεις που επεδίωκαν τον ίδιο στόχο: δολοφονία ή πρόκληση της μέγιστης δυνατής σωματικής ζημίας σε ανθρώπους, εσκεμμένα, καταστροφή αγαθών και υποδομών, ερείπωση επιχειρήσεων και οικονομιών, για εκφοβισμό του πληθυσμού ή μιας ομάδας ατόμων και εκβιασμό της βούλησης των κυβερνήσεων ή διεθνών οργανισμών.

3.4 Η κατάρρευση του World Trade Center της Νέας Υόρκης, το Σεπτέμβριο του 2001, σήμανε την κορύφωση μιας νέας έκφρασης τρομοκρατίας σε планητική κλίμακα, που ξεκίνησε με την επιχείρηση ανατίναξης των ιδίων κτιρίων, το 1993. Η τρομοκρατία που αντιμετωπίζουμε σήμερα είναι πρωτοφανής ως προς την εμβέλειά της και την ικανότητα πρόκλησης σοβαρής σύρραξης⁽⁷⁾, καθώς και ως προς την αποφασιστικότητα για τη χρήση μέσων αδιάκριτης και μαζικής δολοφονίας ενάντια στον άμαχο πληθυσμό. Η πολιτική αεροπορία, οι κρίσιμες υποδομές και τα συστήματα ηλεκτρονικής διαχείρισης στα οποία βασίζονται οι περισσότερες διαδικασίες που εξασφαλίζουν ομαλότητα και εκσυγχρονισμό στη ζωή μας συνιστούν στόχους εύαλωτους σε δράσεις τρομοκρατικών ομάδων, απόλυτα αποφασισμένων να προκαλέσουν τη μεγαλύτερη δυνατή ζημία στις κοινωνίες μας, ως προς την πιο ευαίσθητη πλευρά τους: τους πολίτες.

3.5 Η Ευρώπη έχει υποστεί σκληρές τρομοκρατικές επιθέσεις, συμπεριλαμβανομένης και της πιο πρόσφατης εκδήλωσης της παγκόσμιας τρομοκρατικής εκστρατείας, στο Λονδίνο, στις 21 Ιουλίου 2004. Το ενδεχόμενο πραγματοποίησης νέων επιθέσεων είναι υπαρκτό και συνεχές, και επομένως πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι. Πρώτον, για να τις αποφύγουμε, και, δεύτερον, για να διαχειριστούμε τις συνέπειες των επιθέσεων που δεν θα είμαστε ικανοί να αποφύγουμε, σε όλες τις πτυχές τους. Σιγά-σιγά συνηθίζουμε σε επιθέσεις με εκρηκτικά που προκαλούν δεκάδες ή εκατοντάδες θανάτους και χάος στις πόλεις. Ωστόσο, οι τρομοκρατικές ομάδες που αναλαμβάνουν την ευθύνη των επιθέσεων αυτών έχουν την αναγκαία αποφασιστικότητα, υπομονή και μέσα για δράσεις μεγάλης εμβέλειας, όπως καταρρίψεις εμπορικών αεροσκαφών ή χρήση χημικών, βακτηριολογικών ή ακτινολογικών «όπλων» σε πυκνοκατοικημένες περιοχές.

3.6 Τα όσα παρατίθενται παραπάνω δεν πρέπει να έρχονται σε σύγκρουση με το κράτος δικαίου και τις συνταγματικές εγγυήσεις που παρέχονται σε κάθε άτομο. Οι αρχές, που υπόκεινται πάντα σε δικαστικό έλεγχο, δεν μπορούν κατά κανένα τρόπο να ξεπεράσουν τα προβλεπόμενα όρια στη δράση που αναλαμβάνουν για την πρόληψη και καταστολή της τρομοκρατίας.

3.7 Τα μέτρα κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής μπορούν να συμβάλουν στο μετριασμό του αποκλεισμού και της αρνητικής επίπτωσης των ταχέως κοινωνικο-οικονομικών μεταβολών που υφίστανται τα εχθρικά αισθήματα, ένα στοιχείο που συχνά εκμεταλλεύονται οι τρομοκράτες. Γι' αυτό, ενδείκνυνται τα εξής μέτρα:

— Υιοθέτηση εμπορικών πολιτικών, χορήγηση επιδοτήσεων και πραγματοποίηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων που να συμβάλουν στην ενσωμάτωση περιθωριακών ομάδων και την προώθηση της συμμετοχής τους.

⁽⁶⁾ Ομιλία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στη Διάσκεψη Κορυφής για τη Δημοκρατία, την Τρομοκρατία και την Ασφάλεια της Ομάδας της Μαδρίτης, Μαδρίτη, Ισπανία, 11 Μαρτίου 2005. <http://www.safe-democracy.org>.

⁽⁷⁾ Rohan Gunaratna. *Al Qaeda, viaje al interior del terrorismo islamista*. σ. 27. Εκδ. Servi Doc., Βαρκελώνη, 2003.

- Νέες προσπάθειες για τον περιορισμό των διαφθωτικών ανισοτήτων στις κοινωνίες, με την εξάλειψη των διακρίσεων έναντι συγκεκριμένων ομάδων.
- Προώθηση προγραμμάτων που θα επικεντρώνονται στην προαγωγή της εκπαίδευσης των παιδιών και των γυναικών, της απασχόλησης και της αντιπροσώπευσης των αποκλεισμένων.
- Επίτευξη των Στόχων Ανάπτυξης της Χιλιετίας έως το έτος 2015.

3.8 Η πρόληψη των τρομοκρατικών επιθέσεων κατέχει εξέχουσα θέση στον τομέα των πολιτικών της ΕΕ για την Ελευθερία, την Ασφάλεια και τη Δικαιοσύνη. Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο, οι 8 στους 10 ευρωπαίοι πολίτες φοβούνται την τρομοκρατία και το 83 % του πληθυσμού της Ένωσης πιστεύει στην προστιθέμενη αξία της δράσης της ΕΕ ενάντια στην τρομοκρατία και, συνεπώς, την επιζητά. Το κεντρικό έγγραφο που συγκεντρώνει την αντιτρομοκρατική ιδεολογία της ΕΕ είναι το «**Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας**»⁽⁸⁾. Οι κύριες κατευθυντήριες γραμμές του εν λόγω εγγράφου είναι:

1. Περαιτέρω προώθηση της διεθνούς συναίνεσης και ενίσχυση των διεθνών προσπαθειών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας·
2. Ανάλυση δράσεων στα πλαίσια της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ έναντι τρίτων χωρών προτεραιότητας, όπου είναι αναγκαία η ενίσχυση της αντιτρομοκρατικής ικανότητας και η δέσμευση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας·
3. Διαχείριση των παραγόντων που συμβάλλουν στη στήριξη του φαινομένου και τη στρατολόγηση τρομοκρατών·
4. Περιορισμός της πρόσβασης των τρομοκρατών σε οικονομικούς και χρηματοδοτικούς πόρους·
5. Μεγιστοποίηση της ικανότητας των σωμάτων της ΕΕ και των κρατών μελών για τον εντοπισμό, τη διερεύνηση, τη δίωξη και την αποτροπή των τρομοκρατικών επιθέσεων·
6. Προστασία της ασφάλειας των διεθνών μεταφορών και εξασφάλιση αποτελεσματικών συστημάτων συνοριακού ελέγχου·
7. Ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ και των κρατών μελών για τη διαχείριση των συνεπειών των τρομοκρατικών επιθέσεων.

3.9 Εφόσον η τρομοκρατία συνιστά παγκόσμιο φαινόμενο, η αντιμετώπισή της πρέπει να είναι επίσης παγκόσμια, όχι μόνο υπό την έννοια ότι είναι καθοριστική η διεθνής συνεργασία, μεταξύ κρατών και διεθνών οργανισμών και σωμάτων, αλλά επίσης από την άποψη ότι πρέπει να συμμετέχουν σ' αυτήν όλοι οι κλάδοι των κοινωνιών: οργανωμένη κοινωνία των πολιτών (συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων, καθώς και των οργανώσεων γενικού συμφέροντος ή διαφόρων δραστηριοτήτων), κυβερνητικοί οργανισμοί κάθε είδους, και πολίτες γενικότερα. Μία διαδικασία πολιτικού διαλόγου και διαλόγου με τους πολίτες πρέπει να καθιερωθεί για τα ζητήματα αυτά, μέσα στο γενικό πλαίσιο της ασφάλειας και της προστασίας των ελευθεριών.

3.10 Προς το σκοπό αυτόν, η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών έχει την ικανότητα και την ειδική ευθύνη να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της πρόκλησης της τρομοκρατίας. Το γεγονός ότι η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών βασίζεται στην ενεργό συμμετοχή των πολιτών, της προσδίδει μια πιο ευέλικτη, δημιουργική και ποικίλη τοποθέτηση για την ανάπτυξη δράσεων πρόληψης πιο αποτελεσματικών απ' ό,τι των δημοσίων διοικήσεων. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών μπορεί να προωθήσει την γνώση και την κατανόηση κατά τρόπο οριζόντιο και από τη βάση προς την κορυφή, στοιχεία απαραίτητα για την οικοδόμηση κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς, που θα επιτρέ-

πουν τη συμμετοχή όλων μέσω της συνεργασίας των πολιτών, της οικονομικής δραστηριότητας και της παιδείας.

Ομοίως, οι αρμόδιες δημόσιες αρχές θα έπρεπε να λαμβάνουν υπόψη τις προτάσεις της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών σχετικά με την αναγκαία ισορροπία μεταξύ των μέτρων που αποσκοπούν στην ασφάλεια και εκείνων που αποσκοπούν στη διαφύλαξη των ελευθεριών.

3.11 Οι μη κυβερνητικοί παράγοντες, σε όλο το φάσμα τους, οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς και κινήματα, μέσα επικοινωνίας, οργανώσεις διαφόρων ομάδων συμφερόντων, πανεπιστημιακοί κύκλοι, θρησκευτικοί ηγέτες, καλλιτεχνικοί και πολιτιστικοί κύκλοι, η παγκόσμια κοινή γνώμη — όλοι οφείλουν να αναλάβουν πιο ενεργό ρόλο στο ζήτημα αυτό.

3.12 Μια δυναμική κοινωνία των πολιτών μπορεί να διαδραματίσει στρατηγικό ρόλο στην προστασία των τοπικών κοινοτήτων, αντιτιθέμενη στις εξτρεμιστικές ιδεολογίες και διαχειριζόμενη το ζήτημα της πολιτικής βίας. Η κοινωνία των πολιτών είναι χώρος ελεύθερος, όπου οι πολίτες μπορούν να ασχοληθούν οι ίδιοι με το μέλλον τους, είναι μορφή αντίστασης και αγώνα, πηγή γνώσης, δημόσιας συζήτησης και κοινωνικού προβληματισμού, είναι μηχανισμός διαμεσολάβησης, συμφιλίωσης και συναίνεσης. Η κοινωνία των πολιτών δίνει φωνή στις διάφορες ομάδες και κινήματα κοινωνικού προσανατολισμού, παρέχει ένα δίαυλο έκφρασης στις μειονότητες και στους διαφωνούντες, και προωθεί, μέσω της ίδιας της ποικιλομορφίας της, μια νοοτροπία ανεκτικότητας και πλουραλισμού. Η κοινωνία των πολιτών συμπεριλαμβάνει τους ριζοσπαστικούς και τους μετριοπαθείς, εκείνους που βρίσκονται μέσα στο σύστημα κι εκείνους που βρίσκονται στο περιθώριο, εκείνους που αντιστέκονται κι εκείνους που διαπραγματεύονται.

3.13 Η κοινωνία των πολιτών μπορεί να αναλάβει αποφασιστικό ρόλο για την ανοικοδόμηση μιας νέας προοπτικής για σφαιρική και συντονισμένη δράση, που μέχρι τώρα παρεμποδιζόταν από τις μονομερείς στάσεις και από τις διεθνείς πολιτικές διαφωνίες, στο πιο πρόσφατο παρελθόν. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, διάφοροι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών συνέπληξαν δυναμικές διεθνικές ενώσεις -που περιλαμβάνουν πρόσωπα και ομάδες από ολόκληρο τον κόσμο- για την προώθηση παγκόσμιων υποθέσεων, όπως ζητήματα ισότητας των φύλων, ειρήνη και ανθρώπινα δικαιώματα, καταπολέμηση του ΣΕΑΑ (AIDS), περιβάλλον, κινήματα για θεμιτούς όρους εμπορίου και την παγκόσμια δικαιοσύνη, κ.λπ.

3.14 Αποτελεί όλο και ευρύτερα αποδεκτή πεποίθηση το ότι, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, δεν επαρκεί η δράση των κρατών, εάν δεν συνοδεύεται από ενεργό δέσμευση της κοινωνίας των πολιτών και των φορέων της. Ως βήμα της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, η ΕΟΚΕ βρίσκεται ενώπιον της ευκαιρίας, αλλά και της ευθύνης, να ενεργήσει στους τομείς που της αντιστοιχούν, στα πλαίσια των δράσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας που προωθούνται εντός της ΕΕ, καθώς και σε άλλους κατάλληλους χώρους. Ομοίως, οι προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει, κανονικά, να δώσουν τη δυνατότητα στην ΕΟΚΕ, στα πλαίσια του ρόλου της όσον αφορά την πρόληψη, τη συνεργασία και το διάλογο, να συμβάλει στη διαμόρφωση των αντιτρομοκρατικών πολιτικών που επηρεάζουν το πεδίο δράσης της. Η πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη θέσπιση του ειδικού προγράμματος για την πρόληψη, ετοιμότητα και διαχείριση των συνεπειών της τρομοκρατίας και για την πρόληψη της εγκληματικότητας παρέχει ένα ευρύ και ευέλικτο πλαίσιο για τη διαμόρφωση κάθε είδους πρωτοβουλιών.

⁽⁸⁾ Σημείωμα προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 16^{ης} -17^{ης} Ιουνίου 2005, που υποβλήθηκε από την Προεδρία και το Συντονιστή της Αντιτρομοκρατικής Δράσης της ΕΕ.
<http://www.consilium.eu.int/uedocs/cmsUpload/newWEBre01.en05.pdf>

3.15 Σε γενικές γραμμές, κρίνονται σκόπιμες οι ακόλουθες γενικές παρατηρήσεις:

3.15.1 Η ΕΟΚΕ καταδικάζει αποφασιστικά οποιαδήποτε μορφή τρομοκρατίας και λαμβάνει θέση ως προς το ζήτημα αυτό.

3.15.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σταθερά την καταπολέμηση της εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας και επισημαίνει τη θετική αξία του διορισμού Συντονιστή της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, κ. Gijss de Vries.

3.15.3 Πρέπει να συνεχιστεί η πρόοδος ως προς τη διαδικασία εδραίωσης της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και της εγκληματικότητας εντός της ΕΕ.

3.15.4 Επίσης, πρέπει να επιτευχθεί ένα επίπεδο πραγματικά αποτελεσματικής συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών σε θέματα αστυνομίας και πληροφοριών (με έμφαση στην αρχή της διάδοσης των κατάλληλων πληροφοριών), καθώς και στο δικαστικό τομέα, αλλά και ένα επίπεδο αποτελεσματικής και σταθερής συνεργασίας με τρίτες χώρες.

3.15.5 Ακόμη, πολύ σημαντικές είναι οι στρατηγικές εταιρικές σχέσεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο της πρότασης της Επιτροπής.

3.16 Ο ρόλος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών μπορεί να διαρθρωθεί σε δύο επίπεδα: στην πρόληψη των επιθέσεων και στη διαχείριση των συνεπειών τους, είτε αυτές είναι σωματικής, είτε ψυχολογικής ή οικονομικής φύσεως. Σύμφωνα με τις μορφές δράσεων που προσδιορίζονται στην πρόταση, και επωφελούμενη από το γενικό χαρακτήρα των ορισμών, η ΕΟΚΕ μπορεί, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, να προωθήσει διαφόρων ειδών πρωτοβουλίες οι οποίες, γενικά και συνοπτικά, θα μπορούσαν να αρχίσουν να διαμορφώνονται γύρω από τους ίδιους τομείς στους οποίους επικεντρώθηκε ο προβληματισμός της Διεθνούς διάσκεψης κορυφής για τη δημοκρατία, την τρομοκρατία και την ασφάλεια, που έληξε στη Μαδρίτη, στις 11 Μαρτίου 2005. Στη συνάντηση αυτή, θεσπίστηκε σχέδιο δράσης γνωστό ως Ατζέντα της Μαδρίτης, όπου σκιαγραφείται ένα πλαίσιο εφαρμογής διαφόρων ετερογενών συστάσεων⁽⁹⁾:

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Πρόταση Απόφασης του Συμβουλίου 2005/0034 (CNS) για τη θέσπιση του ειδικού προγράμματος «πρόληψη ετοιμότητα και διαχείριση των συνεπειών της τρομοκρατίας», για την περίοδο 2007-2013

4.1.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τα κριτήρια της Επιτροπής ως προς τους γενικούς στόχους του Προγράμματος που περιλαμβάνονται στα άρθρα 3 και 4 της Πρότασης.

4.1.2 Στα πλαίσια των επιλέξιμων δράσεων που καταγράφονται λεπτομερώς στο άρθρο 5 της πρότασης, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα εξής:

4.1.2.1 «Δραστηριότητες ανάλυσης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, ελέγχου και επιθεώρησης» [Άρθρο 5, παρ. 2, εδ. (β)]. Παρότι η βασική έρευνα στον τομέα αυτόν θα διεξάγεται μέσω του

7ου προγράμματος-πλαίσιο για την έρευνα, το οποίο αφιερώνει, σύμφωνα με την παρούσα πρόταση της Επιτροπής, ένα δισεκατομμύριο ευρώ για το σκοπό αυτόν, το πρόγραμμα τούτο οφείλει να προωθήσει την εφαρμοσμένη έρευνα σχετικά με τις συζητήσεις και τη διάδοση των γνώσεων που αναπτύσσονται σε «εργαστήρια ιδεών», πανεπιστημιακά ιδρύματα και διάφορα φόρουμ και οργανώσεις, που λειτουργούν ως κέντρα σκέψης και διαμόρφωσης προτάσεων για πολιτικές που θα ενισχύουν τους επίσημους και ανεπίσημους δεσμούς μεταξύ ερευνητών, αναλυτών και διανοουμένων, από τη μία πλευρά, και αρμόδιων για τη λήψη αποφάσεων, από την άλλη.

4.1.2.2 «Κατάρτιση, ανταλλαγές προσωπικού και εμπειρογνομόνων» [Άρθρο 4, παρ. 2, εδ. (δ)]. δράσεις που σχετίζονται με τις προηγούμενες, αλλά κυρίως με εκείνες που θα επιτρέπουν την έναρξη, ανάπτυξη και συνεχή διατήρηση ποιοτικών προγραμμάτων κατάρτισης και ειδικευσης γλωσσολόγων, μεταφραστών και διερμηνέων σε γλώσσες για τις οποίες υπάρχουν σήμερα λίγοι ειδικοί και οι οποίες χρησιμοποιούνται για τη διαβίβαση μηνυμάτων που σχετίζονται με την ανάθεση εγκλημάτων και τρομοκρατικών πράξεων και για την προπαγάνδα που τις δικαιολογεί και προσελκύει νέους οπαδούς.

4.1.2.3 «Δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και διάδοσης» [Άρθρο 5, παρ. 2, εδ. (ε)], συμπεριλαμβανομένων εκείνων που περιλαμβάνονται στο σημείο 4.2.2.1, αλλά με την απόδοση ειδικής σημασίας στο ρόλο των μέσων επικοινωνίας, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν μέσον για την εξάλειψη των ηθικών ερεισμάτων της βίας, αλλά που σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπουν την ανεμπόδιση διάδοση της προπαγάνδας αναγνωρισμένων τρομοκρατικών και εγκληματικών ομάδων, συγχέοντας το αναφαίρετο δικαίωμα της διάδοσης της ειδήσης με απεριόριστη διευκόλυνση περιεχομένου, με την αρνητική παρενέργεια να χρησιμεύουν ως φερέφωνο της τρομοκρατικής πρόθεσης των εγκληματικών ομάδων: μεταδίδοντας ζωντανά εικόνες επιθέσεων, απαγωγών και δολοφονιών αιχμαλώτων και τρομοκρατημένων ανθρώπων.

4.1.3 Στο Άρθρο 6, θα ήταν ευκαίριο να διευκρινίζεται σαφέστερα και λεπτομερέστερα ποιος μπορεί να υποβάλλει αιτήσεις, όπως συμβαίνει στο άρθρο 5 του επομένου Προγράμματος που εξετάζεται. Δεδομένου ότι η αντίστοιχη δράση αναπτύσσεται σε τομείς ιδιαίτερα ευαίσθητους, η Επιτροπή θα δημοσιεύει τον κατάλογο των δικαιούχων των επιδοτήσεων σε ετήσια βάση.

4.1.4 Το Άρθρο 14, παράγραφος 3, ορίζει ότι η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ενδιάμεσες εκθέσεις αξιολόγησης και ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος. Η ΕΟΚΕ θα έπρεπε επίσης να τηρείται ενήμερη, ως σημαντικό ενδιαφερόμενο μέρος, κατά τη διαδικασία αξιολόγησης.

4.2 Πρόταση Απόφασης του Συμβουλίου 2005/0035 (CNS) για τη θέσπιση του ειδικού προγράμματος «πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας» για την περίοδο 2007-2013

4.2.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τους γενικούς και ειδικούς στόχους του προγράμματος (Άρθρα 2 και 3).

⁽⁹⁾ <http://cumbre.clubmadrid.org/agenda/la-agenda-de-madrid.html>

4.2.2 Παρότι η κοινωνική και νομική συνδρομή προς τα θύματα προβλέπεται στο πρόγραμμα θεμελιωδών δικαιωμάτων, η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στις πτυχές της προστασίας των θυμάτων και μαρτύρων και στην προώθηση και ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών για θέματα προστασίας τους [Άρθρα 3, παρ. 1, εδ. (γ) και 3, παρ. 2, εδ. (γ)], καθώς και στις πτυχές που σχετίζονται με την εγκληματολογία που εφαρμόζεται στην πρόληψη της εγκληματικότητας και στην ανάπτυξη οριζόντιων μεθόδων και μέσων για στρατηγικές πρόληψης και καταπολέμησης της εγκληματικότητας [Άρθρα 3, παρ. 1, εδ. (β) και 3, παρ. 2, εδ. (β)]: Προς τους σκοπούς αυτούς, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις εργασίες της Επιτροπής σχετικά με τα πρότυπα σχέδια για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της εμπορίας ανθρώπων και για την παροχή οικονομικής υποστήριξης στα θύματα της τρομοκρατίας. Με βάση την αξιολόγηση των εν λόγω προτύπων σχεδίων, από τη στιγμή που θα έχουν τεθεί σε εφαρμογή, θα ήταν επιθυμητή η δημιουργία ενός μόνιμου αντισταθμιστικού ταμείου για τα θύματα της τρομοκρατίας.

4.2.2.1 Όσον αφορά την προστασία των θυμάτων της τρομοκρατίας και των μελών της οικογένειάς τους ή των εξαρτώμενων ατόμων, σε όλες τις πτυχές της: Η «ανθρώπινη διάσταση» κατά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, επικεντρωμένη στην προώθηση και προστασία του ρόλου των θυμάτων και της κοινωνίας των πολιτών, πρέπει να ενσωματωθεί ως συστατικό στοιχείο οποιασδήποτε στρατηγικής για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Τα θύματα υφίστανται «στο πετσί τους» μια βία που κατευθύνεται ενάντια στην κοινωνία στο σύνολό της, και ενάντια στις αξίες που αυτή εκπροσωπεί και, ως εκ τούτου, χρήζουν αναγνώρισης και ανταπόκρισης εκ μέρους της κοινωνίας αυτής, ως ηθικό και πολιτικό χρέος, με την υποχρέωση κάθε κράτους να προστατεύει τα δικαιώματα και ελευθερίες των πολιτών του και να εγγυάται την ελεύθερη άσκησή τους, και πρώτα απ' όλα το δικαίωμα στη ζωή και στο να ζουν ελεύθεροι από οποιοδήποτε φόβο, απέναντι σε οποιαδήποτε απειλή. Τα θύματα αντιπροσωπεύουν το αληθινό πρόσωπο και την πραγματικότητα της τρομοκρατίας και είναι η πρώτη «φωνή» και η πρώτη γραμμή κρούσης της κοινωνίας έναντι της τρομοκρατίας. Τα θύματα αποτελούν την ισχυρότερη μαρτυρία για τη συνειδητοποίηση του προβλήματος και την ανάληψη της αναγκαίας δέσμευσης από την κοινωνία ενάντια στην τρομοκρατία και για τη διαμόρφωση μιας αντιμετώπισης με επίγνωση των δικαιωμάτων των πολιτών. Αυτή η μαρτυρία είναι το ισχυρότερο μέσον για την πολιτική και ηθική απομόνωση της τρομοκρατίας και την εξάλειψη των ηθικών ερεισμάτων της. Γι' αυτό, λοιπόν, είναι αναγκαία τα εξής:

- Η αναγνώριση και αλληλεγγύη εκ μέρους της διεθνούς κοινότητας, με την αποστολή σαφούς μηνύματος όσον αφορά τον κεντρικό ρόλο του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων κατά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.
- Διεθνή μέτρα και μηχανισμοί για την προστασία και συνδρομή, για τα θύματα της τρομοκρατίας.
- Ο προβληματισμός σχετικά με τα θύματα στηρίζεται ευρέως στον προβληματισμό σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και απαιτεί τη διεύρυνση του προβληματισμού σχετικά με το σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ατομικών ελευθεριών κατά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ώστε να συμβιβάζεται και να συνενώνει, ως δύο συμπληρωματικές πτυχές, την υποχρέωση των κρατών να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την υποχρέωση των κρατών να υιοθετούν όλα τα

αναγκαία μέτρα για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων έναντι της τρομοκρατίας. Δυστυχώς, στο υπό εξέταση έγγραφο της Επιτροπής, δεν γίνεται αναφορά στον προβληματισμό αυτό.

- Προώθηση μέτρων για την προαγωγή της δέσμευσης της κοινωνίας των πολιτών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, μέσω των οποίων θα εκφράζεται η γνώμη και η ενεργός συμμετοχή των πολιτικών φορέων και ειδικότερα των θυμάτων, στη διεθνή σκηνή.

4.2.2.2 Σχετικά με την πρόληψη της εγκληματικότητας: Η διακίνηση ναρκωτικών συνιστά το μεγαλύτερο πρόβλημα διεθνικού εγκλήματος στην ΕΕ. Εγκληματικές ομάδες καλά εγκατεστημένες σε όλα τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τη διανομή σε μεγάλη κλίμακα σε ολόκληρη την Ένωση. Επιπλέον, η τάση για διακίνηση περισσότερων της μίας ουσίας εξακολουθεί να αυξάνεται.

Η παράνομη διακίνηση ανθρώπων συνιστά αυξανόμενο πρόβλημα στην Ένωση. Τα οικονομικά οφέλη από τη δραστηριότητα αυτή είναι εξωφρενικά. Η ΕΕ οφείλει να ενισχύσει την επιχειρησιακή της ικανότητα για τη δρομολόγηση και την υποστήριξη ερευνών σχετικά με την παράνομη διακίνηση ανθρώπων και όλες τις σχετικές πτυχές, όπως η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών και γενικότερα η πορνεία. Προς το σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι επιβάλλεται η ανάληψη πρωτοβουλιών όπως η «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τον τίτλο παραμονής μικρής διάρκειας που χορηγείται στα θύματα της διευκόλυνσης της λαθρομετανάστευσης ή της διακίνησης ανθρώπων που συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές»⁽¹⁰⁾, που συνίσταται στην ενίσχυση των μέσων καταπολέμησης της λαθρομετανάστευσης, με τη χορήγηση τίτλου παραμονής στα θύματα της διευκόλυνσης της λαθρομετανάστευσης και της διακίνησης ανθρώπων⁽¹¹⁾.

Η διαφορά, το «ξέπλυμα» κεφαλαίων, τα οικονομικά εγκλήματα και η παραχάραξη χρήματος συνιστούν επίσης αντικείμενο ανησυχίας για την Ένωση. Το «ξέπλυμα» κεφαλαίων αποτελεί κεντρική δραστηριότητα των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος που δραστηριοποιούνται εντός της Ένωσης, δεδομένου ότι χρησιμεύει ως πηγή χρηματοδότησης. Η σύγκλιση όλων των προαναφερόμενων (διάφορες εκφάνσεις εγκληματικότητας και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας), δημιουργεί συνέργιες που ενισχύουν την εκμετάλλευση ανθρώπων⁽¹²⁾. Είναι ιδιαίτερος αναγκαία τα εξής:

- Προώθηση της συνεργασίας και των στρατηγικών συμμαχιών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ειδικότερα σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών, καθώς και την καταπολέμηση του «ξέπλυντος» κεφαλαίων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και την τήρηση προτύπων διαφάνειας και επαγγελματικής ακεραιότητας στον χρηματοοικονομικό κλάδο και τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, σύμφωνα με τις συστάσεις του GAFI⁽¹³⁾ (του κύριου διεθνούς οργανισμού που έχει επιφορτιστεί με την προστασία του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος έναντι του ξέπλυντος χρημάτων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας) και με το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ⁽¹⁴⁾.
- Προώθηση συγκριτικών πλαισίων στατιστικής και εφαρμοσμένης εγκληματολογίας, καθώς και εφαρμογή τους σε πραγματικά μέτρα και πολιτικές.

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 29.5.2002 (εισηγητής: ο κ. PARIZA CASTANOS) (ΕΕ C 221 της 17.9.2002)

⁽¹¹⁾ COM(2002) 71 τελικό της 11.2.2002

⁽¹²⁾ <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=publar2004#INTRODUCTION>

⁽¹³⁾ http://www.fatf-gafi.org/document/28/0,2340,en_32250379_32236930_33658140_1_1_1_1,00.html#Introduction

⁽¹⁴⁾ Σημείωμα προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 16^{ης} -17^{ης} Ιουνίου 2005, που υποβλήθηκε από την Προεδρία και το Συντονιστή της Αντιτρομοκρατικής Δράσης της ΕΕ. <http://www.consilium.eu.int/uedocs/cmsUpload/newWEBre01.en05.pdf>

4.3 Σχετικά με το Άρθρο 4, παράγραφος 2 (είδος δράσεων που θα χρηματοδοτούνται)

4.3.1 Θα έπρεπε να γίνεται ειδική μνεία στον διάλογο μεταξύ θρησκειών και μεταξύ γενεών, για τον εντοπισμό φονταμενταλιστικών τοποθετήσεων, και να αξιοποιηθούν ορθές πρακτικές που θα ενισχύουν την αμοιβαία κατανόηση, τη μετριοπάθεια και τη δημοκρατική ανεκτικότητα, περιορίζοντας έτσι την τάση προς το ριζοσπαστισμό και τη στρατολόγηση οπαδών. Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας απαιτεί να αφαιρεθούν από το φαινόμενο αυτό τα ηθικά του ερείσματα, και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με το διάλογο και την κατανόηση του άλλου. Πρέπει να προωθηθούν οι δράσεις που θα επιτρέπουν στους οπαδούς διαφόρων δογμάτων και τους αντίστοιχους ηγέτες τους να οικοδομήσουν «γέφυρες» κατανόησης και συνεννόησης που να προάγουν την ομόνοια και την ανεκτικότητα και να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός συνόλου γνώσεων που θα βοηθήσει να μάθουμε τι είναι αυτό που ξυπνά το μίσος και πώς μπορεί να «απενεργοποιηθεί». Οι διάφορες θρησκευτικές κοινότητες πρέπει να γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους και ο καλύτερος τρόπος γι' αυτό είναι η λήψη μέτρων που θα επιτρέπουν τη δημιουργία δικτύων μεταξύ των μελών τους.

4.3.2 Χωρίς να θίγεται η παρέμβαση του προγράμματος για τις μεταναστευτικές ροές σε θέματα κοινωνικής και εργασιακής ένταξης προσώπων που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες (εθνοτικές, θρησκευτικές, πολιτισμικές ή μεταναστών), ειδικότερα δε σχετικά με τους νέους, το παρόν πρόγραμμα θα έπρεπε επίσης να αναπτύσσει ορθές πρακτικές σχετικά με επιτυχημένες μεθόδους στον τομέα αυτόν, και ιδίως όσον αφορά τις δραστηριότητες κατάρτισης και ανταλλαγής προσωπικού και εμπειρογνομόνων (άρθρο 4, παρ. 2).

4.3.3 Σε ό,τι αφορά τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, είναι αναγκαίο να διατυπωθεί μια αρνητική παρατήρηση για την πρόσφατη προκαταρκτική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με έναν κώδικα συμπεριφοράς για την προώθηση της διαφάνειας και της οικονομικής υπευθυνότητας των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων. Η πρόταση αυτή υπάρχει κίνδυνος να επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα για το σύνολο των ευρωπαϊκών μη κερδοσκοπικών οργανώσεων και να οδηγήσει σε δυσφήμιση του συνόλου των οργανώσεων αυτών, υπονομεύοντας το πιο πολύτιμο κοινωνικό τους κεφάλαιο: την εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης καθώς και την εμπιστοσύνη των τοπικών, εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών.

Η ΕΟΚΕ κατανοεί την μέριμνα για να υπάρξει προειδοποίηση για το ενδεχόμενο χρησιμοποίησης των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και άλλων εγκληματικών ενεργειών. Ωστόσο, για όλα αυτά πρέπει να κινητοποιηθούν τα κανονικά μέσα πρόληψης και καταστολής των αρχών των διαφόρων κρατών μελών. Πάντως, πάνω απ' όλα, είναι επιθυμητό συνεχιστούν

οι εργασίες -που, δυστυχώς, έχουν διακοπεί- για τα Καθεστώτα του Ευρωπαϊκού Σωματίου και της Ευρωπαϊκής Αλληλασφαλιστικής Εταιρίας.

4.3.4 Επαναλαμβάνονται τα όσα αναφέρονται στα προηγούμενα σημεία 4.1.2.2 και 4.1.2.3 σχετικά με «κατάρτιση, ανταλλαγές προσωπικού και εμπειρογνομόνων» και με «δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και διάδοσης».

4.3.5 Η τέχνη και ο πολιτισμός πρέπει επίσης να κατέχουν εξέχουσα θέση κατά τη διάρθρωση μιας υποδομής για την αντιμετώπιση, με πολιτική συνείδηση, του εγκλήματος και της τρομοκρατίας, αλλά και ως μέσον έκφρασης και κατανόησης των όσων αντιπροσωπεύουν άλλες απόψεις, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στην επικρατούσα στις χώρες μας αντίληψη.

4.4 Σχετικά με το άρθρο 14 (αξιολόγηση) επαναλαμβάνονται τα όσα εκτίθενται στο προηγούμενο σημείο 4.2.4.

5. Συμπέρασμα

5.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι δύο προτάσεις του εν λόγω προγράμματος-πλαίσιο είναι αναγκαίες, και επομένως πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω οικονομικά, εάν κατά τη διαδικασία ενδιάμεσης αξιολόγησης κριθεί ότι σημειώνεται πρόοδος προς τη σωστή κατεύθυνση.

5.2 Επίσης, είναι αναγκαίο να συμμετέχει ενεργά η ΕΟΚΕ, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, στη διαδικασία συνομιλιών με την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στα πλαίσια της υλοποίησης των ετήσιων σχεδίων του προγράμματος, καθώς και στις αντίστοιχες διαδικασίες αξιολόγησης.

5.3 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι θα πρέπει να υπάρχει η ενδεδειγμένη ισορροπία ανάμεσα τους πόρους που χρησιμοποιούνται στα τρέχοντα ευρωπαϊκά προγράμματα για την ασφάλεια και προστασία των ελευθεριών και την προστασία των ελευθεριών σύμφωνα με τα όσα παρατίθενται στη γνωμοδότηση με θέμα «Το πρόγραμμα της Χάγης: Δέκα προτεραιότητες για την επόμενη πενταετία — Η εταιρική σχέση για την ανάνεωση της Ευρώπης στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης».

5.4 Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, των ελευθεριών και της ασφάλειας, αποτελεί ευθύνη όλων μας πρέπει δε να αρχίζει ήδη από το δημοτικό σχολείο με τη διδασκαλία των κοινών αξιών και να εντάσσεται στην αδιάκοπη αναζήτηση μιας ισορροπίας μεταξύ των τριών πυλώνων «ελευθερίες — δημοκρατία — ασφάλεια».

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2005

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne Marie SIGMUND